

Хуманистика у доба постхуманизма

Између релевантности, потискивања и борбе за опстанак

Округли сто Етнографског института САНУ
децембар 2016.

Етнографски институт САНУ у сарадњи са ПЕРФОРМ-ом,
пројектом Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC) који
спроводи Helvetas Swiss Intercooperation у сарадњи са
Универзитетом из Фрибурга.

Хуманистика у доба постхуманизма Између релевантности, потискивања и борбе за опстанак

Округли сто – 15. децембар 2016.

Књига апстраката

Ставови изнети у овој публикацији су ставови аутора и не одражавају мишљење
и ставове Швајцарске агенције за развој и сарадњу нити организације Helvetas
Swiss Intercooperation и Универзитета у Фрибургу.

Организациони одбор:

Иван Ђорђевић, Александра Павићевић, Невен Исаиловић,
Ђорђина Трубарац Матић и Милош Рашић

Издавач: Етнографски институт САНУ,
Кнез Михаилова 36/IV, Београд

Главни и одговорни уредник: Драгана Радојичић
Уредник: Иван Ђорђевић

Дизајн: *Атеље* и Горан Витановић
Компјутерска обрада: *Атеље* и Љиљана Гавриловић

Штампа: Чигоја штампа

Тираж: 70

ISBN: 978-86-7587-086-9

Београд 2016.

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

303(497.11)(048.3)

30:165(497.11)(048.3)

316.42(497.11)(048.3)

ОКРУГЛИ сто Хуманистика у доба постхуманизма : између релевантности,
потискивања и борбе за опстанак (2016 ; Београд)

Књига апстраката / Округли сто Хуманистика у доба постхуманизма :
између релевантности, потискивања и борбе за опстанак, Београд, 15.
децембар 2016 ; [уредник Иван Ђорђевић]. - Београд : Етнографски институт
САНУ, 2016 (Београд : Чигоја штампа). - 20 стр. ; 20 cm

Тираж 70.

ISBN 978-86-7587-086-9

а) Хуманистичке науке - Интердисциплинарни приступ - Србија - Апстракти
б) Друштвене промене - Интердисциплинарни приступ - Србија - Апстракти
COBISS.SR-ID 227803660

ПРОГРАМ:

10.00 Отварање скупа

Поздравна реч: *Александра Павићевић*,
Етнографски институт САНУ

Излагања:

Ingrid Slavec Gradišnik, Institut za slovensko narodopisje, ZRC
SAZU, Ljubljana, **Humanistika na periferiji**

Ines Prica, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb
**Problemi s autonomijom: hrvatska humanistika
između institucionalne zloupotrebe i poziva za
znanstvenom i društvenom otvorenošću**

Весна Бикић, Археолошки институт САНУ, 7
Археологија на размеђи наука и министарстава

Невен Исаиловић, Историјски институт, 9
**Историја између инструментализације и
дискрими-нације**

Даница Поповић, Балканолошки институт САНУ, 11
**Балканолошки институт САНУ – мултидисципли-
нарност као трајна научна оријентација**

Ивана Медић, Музиколошки институт САНУ, 13
**Музикологија између науке, културе, индустрије и
уметности**

Дискусија:

Дискутаннти:

Јован Ђурић, Институт за упоредно право

Коста Николић, Институт за савремену историју

Светлана Шеатовић Димитријевић, Институт за књижевност и
уметност

Драган Букановић, Институт за међународну политику и привреду

Мина Зиројевић, Институт за упоредно право

Миле Бјелајац, Институт за новију историју Србије

Иван Ђорђевић и Александра Павићевић,
Етнографски институт САНУ

***Хуманистика у доба постхуманизма.
Између релевантности, потискивања и борбе за
опстанак***

Демографска, миграциона, економска, еколошка, па и геополитичка слика савременог света умногосте су обликоване културним и историјским наслеђем етничких и других група, народа и нација. Иако је јавни говор о културном наслеђу веома присутан и актуелан, оно је често у пракси маргинализовано и у друштвеним и државним политикама, као и у многим другим важним сегментима друштвене стварности. Суштинско неразумевање свега онога што чини наслеђе – попут система културних вредности, идентитетских стратегија, односа према себи и другима, религије, историје, образовања, уметности – недвосмислено је повезано са друштвеном маргинализацијом научних дисциплина које се баве овим питањима. Историја, археологија, историја уметности, историја књижевности, етнологија и антропологија, музикологија, филологија – у савременом свету често се доживљавају као врста непотребног луксуза и као нерентабилно улагање са неизвесним и сасвим апстрактним резултатима. Ово је посебно изражено у транзиционим земљама, у којима су управо интензивирани питања односа историјских и актуелних идентитета. Те државе, настојећи да се прилагоде глобалном тржишту, често маргинализују области науке, образовања и културе, сматрајући их трошком, а не могућим и важним ресурсом за одрживи развој и нужне реформске процесе.

Хуманистичке науке садрже озбиљан потенцијал за унапређење културне атмосфере и разумевање друштвених односа, као и актуелних политичких и економских процеса. Због тога је неопходно започети дијалог између научне заједнице и креатора научне политике, разговор који би требало да допринесе међусобном бољем разумевању и уважавању дисциплинарних специфичности.

Циљеви округлог стола су:

- Отварање дијалога између научника и креатора научне политике о улози и положају хуманистике у Србији

- Преиспитивање појма „релевантности“ и налажење одговора на питање – на који начин су хуманистичке дисциплине заиста релевантне?
- Истицање могућег ангажовања хуманистичких знања у важним друштвеним процесима – у области социјалне и културне политике, политичких пракси, у области привреде (нпр. туризма), прехранбене индустрије, здравства.
- Наглашавање значаја очувања академског нивоа истраживања у области хуманистике, као места на коме се креира, анализира и тумачи култура. Првенствени циљ хуманистичких дисциплина јесте унапређење културног амбијента Републике Србије.
- Истицање значаја писања и објављивања на српском језику
- Отварање дијалога у вези са могућим решењима проблема вредновања резултата у области хуманистике.

АПСТРАКТИ

Весна Бикић, Археолошки институт

Археологија на размеђи наука и министарстава

Академско изучавање прошлости почело је у Србији крајем 19. века. Највећи подстицај томе дао је Феликс Каниц својим приказима и описима археолошких налазишта. Са Јанком Шафариком и, нарочито, Михаилом Валтровићем, Николом Вулићем, Милојем Васићем и Николом Грбићем започиње професионално бављење археологијом, следствено томе, њен институционални статус, пре свега кроз музејско деловање. Развој националних истраживања подстакнут је оснивањем Археолошког института 1947. године, који је као кровна археолошка институција организовао и координирао активности музеја и службе заштите споменика културе. Упоредо се развијала и ширила настава археологије на Филозофском факултету. Теренска истраживања и културно-историјски концепт интерпретације су представљали окосницу археологије, а захваљујући великим открићима (попут оних у Виминацијуму, Сирмијуму, Царичином граду) развијала се међународна сарадња те српска археологија постаје видљива и на међународној сцени. Након изолације у деведесетима, археолошко поље се убрзано отвара према различитим методологијама и методама, такође и у домену археолошке теорије.

Од краја 20. и на почетку 21. века српска археологија поред осталог представља спону између хуманистичких, природних и техничких наука, с обзиром на то да се у многим сегментима истраживања ослања на историју, историју уметности, антропологију, лингвистику, географију, геологију, физику, хемију, информатику, статистику, медицину, палеозоологију, палеоботанику. У хронолошком распону од млађег палеолита до модерног доба, археологија у Србији данас настоји да одговори на питања у вези са животом људи у прошлости, обухватајући пределе становања и станишта, експлоатацију сировина и производњу предмета, исхрану, одевање и украшавање, обичаје и веровања, као и одлике популација. У том смислу, своје деловање она у пуној мери исказује кроз интердисциплинарност, на начин на који је се то одвија у великим и угледним иностраним институцијама сличног профила.

Поменути статус археологије илуструју и актуелни пројекти. Код Министарства просвете, науке и технолошког развоја из области археологије се реализује девет пројеката из две институције – Археолошког института и Одељења за археологију Филозофског факултета Универзитета у Београду. Од тога је седам из програма основних истраживања и два из области интегралних и интердисциплинарних истраживања. С обзиром на чињеницу да надлежно министарство не финансира археолошка ископавања, упоредо се код Министарства културе и информисања на годишњем нивоу реализује око 30 пројеката који се, пре свега, односе на теренска истраживања налазишта и стварање одговарајуће документације. Као такви, они су са својим резултатима саставни део научних пројеката. Низом активности сви пројекти баштине једнак интердисциплинарни приступ, укључујући међуинституционалну и међународну сарадњу, иако Министарство нажалост не валоризује прокламовану потребу и препоруку интердисциплинарног рада. Наиме, у таквим копродукцијама, вредност рада археолога је процентуално умањена у односу на друге учеснике из природних и техничких наука, чиме се научници хуманисти стављају у подређен положај, а динамика напредовања им бива значајно отежана.

Својим укупним резултатима – прикупљеним материјалним остацима, анализом и интерпретацијом – археологија је видљива у различитим сегментима друштва, мада не и једнако утицајна. С једне стране, теренским истраживањима се не само обогаћују музејске збирке и ствара велики привредни потенцијал, пре свега у домену туризма, већ се остварује значајан финансијски и културни утицај на локалне заједнице у којима се поменуте активности изводе. С друге стране, археолошка истраживања која данас, много више него раније, укључују теме из историје, технологије и антропологије, од немерљивог су значаја за разумевање производње добара, технолошке праксе, социјалне и културне интеракције. У том смислу, резултати археолошких истраживања прошлости несумњиво доприносе духовном богатству друштва садашњости. Имајући нарочито на уму периоде политичких и економских криза, познавање друштвених, привредних и културних контекста, које произилази из археолошког записа, неопходно је за правилно разумевање националне прошлости и препознавање националног и културног идентитета, укључујући

однос према припадницима других народа и култура. Имајући на уму да се резултатима археолошких истраживања неретко манипулише у дневно политичке сврхе, њена едукативна улога у савременом у српском друштву је од изузетног значаја, а то подразумева неопходност објављивања резултата истраживања на матерњем језику.

Невен Исаиловић, Историјски институт

Историја између инструментализације и дискриминације

Након више од века од коначног раздвајања критичке и романтичарске историографије, данас се историјом као хуманистичком дисциплином у нашој земљи бави око 230 научника на четири факултета и у шест института. Таква мрежа бројчано заостаје за земљама у региону.

Хуманистичке науке истражују материјалне и духовне производе људске делатности и не баве се утврђивањем општих законитости. Историја има улогу да, кроз изучавање извора, што поузданије утврди чињенице из прошлости и понуди њихову логички утемељену интерпретацију, склапајући ширу слику која пружа објашњења историјских феномена и процеса. Историја не може понудити пуну егзактност својих резултата, већ само тумачење произашло из методолошки коректне анализе доступне грађе. Српска историографија није довршила фундаментална истраживања, па би инсистирање на одабиру у свету актуелних, (пост)модерних тема могло угрозити спровођење примарних задатака. Недостатак системских улагања и честе друштвене турбуленције утицали су на смањење опсега истраживања и финансирања, те већи део грађе није критички приређен.

Пројектно финансирање увећало је број ангажованих историчара, али је онемогућило њихов нормалан рад и бацило их у „трку за бодовима“ која је довела до публиковања парцијалних резултата на штету опсежнијих радова којима се презентују вишегодишња

истраживања. Надлежно Министарство сметнуло је с ума да су хуманистичке науке дисциплине националног и регионалног карактера, па за њиховим резултатима нема потражње на глобалном плану. Готово сви међународни пројекти, протоколи о сарадњи и коауторства одвијају се у оквиру граница југоисточне Европе.

Да би се подстакла и убрзала истраживања морају се стећи услови за прибављање грађе из иностраних архива и за запошљавање већег броја стручњака који владају основним вештинама историчара – критиком извора, знањем страних и старих језика и широком ерудицијом која подразумева познавање духа времена које се проучава. Преуске специјализације дале би опречан резултат, док би обука у статистичким методама и новим технологијама дала позитивне помаке. За државу би било најрелевантније да финансира фундаментална истраживања сложених политичких, друштвених, културних и економских феномена и процеса, из којих би могла произаћи издања необјављених извора, топографски лексикони, речници стручних термина, али и синтезе на страним језицима којима би се научно заснована историја Србије и југоисточне Европе приближила стручној и широј публици у иностранству. Могле би се обрадити и актуелне теме попут демографије, миграција, историје идентитета, дипломатије. Критичко сагледавање прошлости онемогућило би њено коришћење у дневно-политичке сврхе као што је раније неретко био случај.

Осврнимо се и на специфичности и проблеме историјске науке које надлежне установе често пренебрегавају. Основну специфичност представља чињеница да историчари махом раде сами, док на коауторства отпада око 10% продукције. Када је реч о презентацији резултата, научни часописи су намењени објављивању мањих целина, док се опсежнија, хронолошки и тематски шира истраживања објављују у монографијама. Од изузетне важности су и тематски зборници који су најчешћи резултат међународне сарадње. Док се регион интересује и за резултате мањих истраживања, глобалну науку интересују опште синтезе јер већина светских историчара не зна готово ништа о југоисточној Европи, због чега често присуствујемо дилетантском тумачењу наше прошлости. Такође је важно напоменути да резултати историјске науке не застаревају као резултати неких других дисциплина.

Проблеми који проистичу из поменутих специфичности у постојећем систему су: погрешан и честим променама изложен систем вредновања заснован на кривој претпоставци о доминантној вредности чланака у часописима, злоупотреба библиометрије њеном употребом за рангирање истраживача и радова, неоправдано давање предности бирократској квантификацији у односу на анализу компетентних стручњака, недостатак финансијске подршке за истраживања и капиталне пројекте, недостатак образованог кадра.

Да закључимо. Услед дискриминативне регулативе, а без јасне свести о приоритетима, капацитетима и специфичностима, историјска наука ће постати плен агресивних дилетаната и престаће да врши своју кључну улогу – да обезбеђује поуздана знања о прошлости и негује дух критичког мишљења. Ово би имало озбиљне негативне последице на српско друштво које је услед вишедеценијске кризе већ претрпело велику штету.

Даница Поповић, Балканолошки институт САНУ

***Балканолошки институт САНУ –
мултидисциплинарност као трајна научна оријентација***

Претходник данашњег Балканолошког института је Балкански институт, основан 1934. у Београду као једини те врсте на Балкану. Иницијатива је потекла од краља Александра I Карађорђевића, а научно профилисање установе било је поверено Ратку Парезанину и Светозару Спанаћевићу. Институт је издавао часопис *Revue internationale des Etudes balkaniques*, који је окупао најугледније европске стручњаке за Балкан. Балкански институт укинут је наредбом окупационих власти 1941. године.

Балкански Институт је обновљен тек 1969. под именом Балканолошки институт, у саставу Српске академије наука и уметности. Окупио је групу угледних научника који су се бавили Балканом од праисторије до модерног доба, кроз археолошка, антрополошка, етнографска, историјска истраживања и студије културе, уметности, књижевности, обичајног права итд.

Тај мултидисциплинарни приступ остаје трајна научна оријентација Института. Институт је на свим пољима развио међународну сарадњу са низом установа европских земаља (Француска, Русија, Енглеска, Италија Немачка, Бугарска, Грчка, Румунија, итд) а до сада је организовао више десетина међународних скупова, из којих су произашли бројни зборници радова, најчешће на страним језицима (енглески, француски). Институт издаје годишњак *Balcanica* и едицију Посебних издања из свих области балканолошких истраживања, до сада 140 монографија и зборника радова.

Балканолошки институт САНУ своја истраживања, уз финансијску подршку Министарства просвете и науке, спроводи кроз шест посебних научних пројеката:

1. Средњовековно наслеђе Балкана: институције и култура;
2. Дунав и Балкан: културно-историјско наслеђе;
3. Историја политичких идеја и институција на Балкану у 19. и 20. веку;
4. Друштво, духовно-материјална култура и комуникације у праисторији и раној историји Балкана;
5. Народна култура Срба између Истока и Запада;
6. Језик, фолклор и миграције на Балкану.

Од 35 сарадника 29 је у научном саставу, а 6 у администрацији. Институт има: 6 научних саветника, 4 виша научна сарадника; 9 научних сарадника; 8 истраживача сарадника и 2 истраживача-приправника. На пројектима Института укључени су у спољни сарадници: 2 академика, 16 професора универзитета, 8 стипендиста, као и неколико научника из иностранства.

Институт сваке године објављује по неколико монографија и зборника радова, а током последњих десет година, посебно се издвајају бројне монографије и зборници радова на светским језицима, првенствено на енглеском и француском језику, из области историје, археологије, лингвистике, историје уметности и књижевности. Годишњак *Balcanica*, од броја за 2005, садржи студије и чланке само на енглеском и француском језику. Значајна новина у представљању института је посебан сајт за годишњак Балканику (www.balcanica.rs) урађен по захтевним међународним стандардима и укључен у светске базе научних часописа. Све активности института,

као и учешћа његових сарадника на многобројним међународним научним скуповима, редовно се бележе на сајту Балканолошког института САНУ (www.balkaninstitut.com), где се могу наћи и бројна издања института, од часописа до монографија, у pdf формату.

Ивана Медић, Музиколошки институт САНУ

Музикологија између науке, културе, индустрије и уметности

Музикологија, са сродним дисциплинама које чине науку о музици (етномузикологија, музичка теорија и интердисциплинарна област звана "систематска музикологија"), представља релативно младу грану хуманистике. Настала је у 19. веку на немачким и аустријским универзитетима, одакле се проширила по Европи, а данас се изучава у целом свету. У Србији је музикологија присутна мање од једног века. Први наши музиколози (Милоје Милојевић, 1884–1946; Петар Бингулац, 1897–1990; Војислав Вучковић, 1910–1942 и др.) школовали су се у Прагу и Паризу. По оснивању Музичке академије (данас Факултет музичке уметности) у Београду 1937. године, коначно је постало могуће изучавати науку о музици у Србији. Музиколошки институт САНУ основан је 1948. године. Иако у центар проучавања ставља музику, музикологија је од самог настанка интердисциплинарно постављена, јер се наслања на историју, естетику, филозофију, антропологију, лингвистику, акустику, математику, техничке науке итд. С друге стране, Србија је једна од ретких земаља у свету у којој се музикологија и етномузикологија студирају на Факултету музичке уметности (у саставу Универзитета уметности у Београду) и Академији уметности у Новом Саду, а не на Филозофском факултету. Захваљујући томе, музиколози и етномузиколози овладавају бројним "чисто музичким" вештинама (као што су хармонија, солфеђо, анализа музичких облика, оркестрација, дириговање итд.); али, то их чини донекле изолованим од осталих хуманистичких дисциплина, које су груписане на филозофским факултетима на универзитетима у Београду, Нишу, Новом Саду, Крагујевцу и Косовској Митровици.

Савремена музикологија у Србији бави се проучавањем уметничке, црквене, а у новије време и популарне музике, у широком распону од средњег века (тј. откад постоје први сачувани записи) до данас; етномузикологија, пак, проучава традиционалну, руралну и градску, вокалну и инструменталну музику. Обе дисциплине имају "мисију" да реконструишу изгубљену прошлост (јер током векова турске владавине много тога није забележено, нити су постојале техничке могућности да се врше тонска снимања, а народна традиција се током векова неминовно мењала). Затим, оне настоје да архивирају и тумаче оне сегменте прошлости који јесу сачувани (било да је у питању црквена, уметничка или народна музика), али и да изучавају улогу музике, у свим њеним варијететима, у данашњем друштву. Проучавањем музичких пракси једног народа сазнајемо много о његовим обичајима, веровањима, систему вредности, класним и родним поделама, културним политикама, сферама утицаја, начинима промовисања властите културе у домаћим и интернационалним оквирима, али и о томе како су се поменути феномени трансформисали у дужем временском периоду и шта је све утицало на њихове промене.

Музикологија и етномузикологија се у Србији проучавају у свега три институције (ФМУ и Музиколошки институт у Београду и Академија уметности у Новом Саду), а укупан број истраживача је мањи од 50, што је апсолутно недовољно да покрије целокупну област науке о музици. Због тога значајне области наше историје музике до данас остају неистражене (што је нарочито погубно за област традиционалне музике, која у многим крајевима земље одумире), док се композитори жале да не могу да "дођу на ред" да неко пише о њима! Примера ради, Музиколошки институт САНУ има свега 13 истраживача, док би оптималан број за реализацију истраживања био око 25.

Музиколошка и етномузиколошка истраживања релевантна су на много начина, посебно због своје инхерентне интердисциплинарности. Поред главног пројекта који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Музиколошки институт САНУ тренутно спроводи и два међународна пројекта, освојена у великој конкуренцији, које финансирају Европска Унија у оквиру програма Креативна Европа, и Швајцарска национална фондација за

науку. Посебно је значајан пројекат Квантна музика, први у којем је једна институција из Србије носилац пројекта у оквиру Креативне Европе (а не само партнер). У склопу овог пројекта развија се нови тип аналогно-дигиталног клавијатурног инструмента, који има велики потенцијал да постане комерцијални производ; осим тога, нови инструмент ће бити подстицај и за многе савремене композиторе и извођаче. Овој пример представља успешан спој теоријских истраживања, аудио технологије, квантне механике, ИТ и креативне индустрије.

С друге стране, треба споменути значајну област примењене етномузикологије. Истраживачи из ове области ангажују се на пројектима ревитализације готово замрлих пракси (нпр. свирања на гајдама, традиционалног сеоског певања и сл.), затим, као стручни консултанци и чланови жирија на фестивалима изворног стваралаштва, али и на комерцијалним фестивалима као што је нпр. фестивал у Гучи. Осим тога, они су активно ангажовани и на заштити елемената српског нематеријалног културног наслеђа, у складу са Конвенцијом УНЕСКО-а .

Младена Прелић, Етнографски институт САНУ

***Етнологија – антропологија:
од романтизма до критичког мишљења***

Као и многе друге науке, етнологија / социјална и културна антропологија је у свом савременом виду формулисана током 19. века. Њени почети су подстакнути (колонијалним) сусретима са другачијим културама, који су упућивали изазов схватању сопствене културе, али је у различитим друштвима развој ове науке имао својих специфичности. Обично се наводи да у Источној Европи примарни подстицај развоју ове науке није био сусрет са другошћу, већ потреба да се формулише сопствени (национални) идентитет, који се најчешће базирао на романтичарски схваћеној култури „народа“, односно сељаштва.

У Србији је развој етнологије почео у блиском контакту са географијом, као и са националним стремљењима карактеристичним за 19. век – конструкцијом националног идентитета и заокруживањем националних територија. Две кључне институције, Етнографски музеј и Семинар (данас Одељење за етнологију и антропологију на Филозофском факултету у Београду) створене су почетком 20. века, док је трећа – Етнографски институт САНУ – формирана одмах после 2. светског рата. Кључне фигуре у заснивању дисциплине у Србији биле су Јован Цвијић, Сима Тројановић, Тихомир Ђорђевић и Јован Ердељановић.

Временом су се мењали теоријски приступи (од еволуционизма, дифузионизма, Цвијићеве антропогеографске школе, емпиризма, преко функционализма и структурализма који су означили велику модернизацијску промену теоријских оквира 70-их година прошлог века, до постмодерног еклектицизма), кључне теме (обичаји и фолклор, антропогеографска истраживања региона, трансформација традицијске културе у време социјалистичке модернизације, формулисање колективних идентитета у процесима транзиције и глобализације), начини организације истраживања (мреже сарадника, колективни или индивидуални пројекти, итд), па и друштвени циљеви етнологије (од „националне“ ка критичкој науци). Мењао се чак и сам назив науке, па се у Србији од 1990-их година све више устаљује двојна ознака етнологија–антропологија, која указује управо на савремене промене теоријских оквира ове науке. Неке карактеристике су, међутим, увек одвајале ову науку од других – широко схватање културе, у њеним свакодневним, популарним видовима, и квалитативна теренска методологија. Етнологија се у својим истраживањима често фокусира на микро-ниво, на субјективно, приватно, лично, појединачно. Она нијансира сазнања добијена проучавањима друштвених наука попут социологије или политикологије, који проблеме захватају на макро-нивоу ширих структура друштвених и политичких система. Стога сазнања добијена оваквим истраживањима могу да помогну у дубљем разумевању различитих друштвених проблема, посебно оних која се тичу културе и културних политика, интеркултурне комуникације, интеграције и инклузије маргиналних група, као и културне динамике и културних или културом условљених потреба, посебно на локалном, специ-

фичном групном или чак појединачном нивоу, од развојних политика, преко образовања, здравства, до рецимо, урбаног планирања или туризма. Треба додати и да истраживања из области етнологије увећавају корпус знања о свакодневном животу и култури становника Србије, али и других људи, народа и култура са којима они долазе у додир. Њихови резултати могу да допринесу релативизацији стереотипа и разумевању културних различитости.

Као пример савремених истраживана у Србији у овој области могу се навести пројекти које од 2011. године реализује Етнографски институт САНУ:

1. Културно наслеђе и идентитет (177026),
2. Мултиетничитет, мултикултуралност, миграције – савремени процеси (177027),
3. Стратегије идентитета: савремена култура и религиозност (177028), као и (у сарадњи са партнерима),
4. Интердисциплинарно истраживање културног и језичког наслеђа Србије и израда мултимедијалног интернет портала Појмовник српске културе (47016).

На овим пројектима су остварени многобројни значајни резултати, који могу представљати солидне путоказе у процесу креирања културних политика у Републици Србији.

